

Fest och Glädje!

Arkivens dag på Öckerö 2018

Rapport av Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland

Arif Naqvi

Öckerö Hembygdsgård

Lördag 10 november 2018, kl 12-16

Arkivens dag 2018 på Öckerö Hembygdsgård

Rapport av Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland

Innehållsförteckning

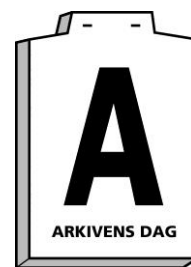
1. Bakgrund	2
2. Planering.....	2
3. Program	3
4. Marknadsföring	4
5. Besökare	5
6. Utvärdering av aktiviteter.....	6
6.1 Marknadsföring	6
6.2 Livebakning.....	6
6.3 Cafésservering	6
6.4 Öppet hus på hembygdsgården	7
6.5 Utställningar	7
6.6 Invigningstal.....	7
6.7 Berättarstund	7
6.8 Föreläsning: Arkiv – vad är det?	8
6.9 Livemusik.....	8
6.10 Föreläsning: Bröllop – förr och nu	8
6.11 Prislott	8
7. Feedback om hela programmet	9
8. Arkivens dag – synpunkter och önskemål.....	9

Arkivens dag 2018 på Öckerö Hembygdsgård

1. Bakgrund

På Arkivens dag arrangerar många arkiv landet runt evenemang för att öka allmänhetens förståelse för arkivens uppdrag. 2018 skedde detta lördagen den 10:e november och årets nationella tema var "Fest och glädje".

Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland anordnade ett evenemang med Öckerö och Hönö hembygdsföreningar med stöd från Öckerö kommun.

2. Planering

Föreningsarkivet har en intern planeringsgrupp för arkivens dag som består av föreningens ordförande, två andra styrelseledamöter, arkivchefen och en arkivassistent.

I april 2018 träffades några representanter av gruppen med Karin Zachau och Ewa Widell från Öckerö kommuns verksamhet Fritid och Kultur. Kommunen lovade stöd med publicering, exponering på biblioteket och kontaktförmedling med föreningar, men kommunen hade inte någon ledig lokal den aktuella dagen.

Planeringsgruppen träffas i Lejonet i kommunhuset, 12 oktober 2018

I maj träffade arkivchefen öarnas hembygdsföreningar i samband med ett frukostmöte i kommunens regi. Han bjöd in dem till en gemensam arbetsgrupp. Öckerö och Hönö hembygdsföreningar tackade ja och Öckerö hembygdsföreningen bokade föreningens samlingslokal (Tönns-Annas) för Arkivens dag.

Arbetsgruppen träffades i augusti och i oktober. På mötet i augusti samlade man in idéer kring ämnen, programpunkter, möjliga talare och

arrangemanget över huvud taget. På mötet i oktober cirkulerades ett preliminärt program och gruppen diskuterade mer konkret om vilka talare skulle komma, om livebakning, utställningar, koordinering, marknadsföring, intern kommunikation på Facebook messenger och problemlösning.

I oktober träffades arkivchefen och arkivassistenten Eric Hellman från Öckerö biblioteket för att marknadsföra evenemanget, båda lokalt och genom nätverket "Bibliotek i Väst".

Den 9 november träffades arbetsgruppen i Tönns-Annas stuga för att sätta upp utställningar och stämma av planer för evenemanget följande dag.

Planering i Tönns-Annas hus

3. Program

Programmet ändrades några gånger under planeringstiden, för att några talare fick förhinder och ersättare måste hittas. Dagen öppnades, modererades och avslutades av Kaisa Blank Nordmark, ordförande för Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland.

Förutom utställningar av Hönö Hembygdsförening och Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland, fanns det en berättarstund, livemusik och två föreläsningar på programmet. Dessutom var det livebakning av bagebrö av Gunnar och Ulla Bergagård som Öckerö hembygdsföreningen sedan serverades med fika i Bettis och Tildas stugor.

Invigningstalaren var Jan Utbult, 1:e vice ordförande i kommunstyrelse Öckerö.

För berättarstunden hade Hönö hembygdsförening ordnat med två berättare. Britt Ljung Ivarsson berättade om meteoriten hon såg slå ner på Buskär när hon var liten. Karin Olausson läste berättelser om tåstmörker ur Åke Bormans bok ”Berättelser på Ö-mål”.

Än del av Hönö Hembygdsförenings utställning i Tönns-Annas

Monica Nyström, historiker, föreläste om bröllop på öarna, förr och nu. Den kopplades till Hönö hembygdsföreningens utställning med många föremål inklusive gamla brudklänningar.

Jonas Andersson, Arkivchefen i Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland höll ett föredrag om vad ett arkiv egentligen är och varför föreningar borde ha koll på deras handlingar.

Musikgruppen Quinnfolk (Lissy Karlsson, Lilian Nilsson och Birgitta Utbult) sjöng visor och spelade spelmansmusik, samt förklarade bakgrunden till visorna, deras upphovsmän och hur de samlats in innan de glömdes bort.

En del av Föreningsarkivets utställning i Tönns-Annas

Föreningsarkivet i Sydvästra Götalands utställning lyfte fram fyra ämnen kopplades till temat ”Fest och Glädje” på öarna: Musikglädje, båtglädje, skaparglädje och ungdomsglädje.

Besökare fick biljetter som också fungerade som lotter, med priset en bok som skänktes av Öckerö Hembygdsförening.

4. Marknadsföring

Marknadsföringen för evenemanget inkluderades:

- Pressmeddelande till Torslanda Tidning och Lokalbladet.
- Annonser på första sidan av Torslanda Tidning 17 oktober och 7 november och på första sidan av Lokalbladet 25 oktober.
- Inlägg i Göteborgs-Postens Guiden GP.
- Information på Föreningsarkivets hemsida i ”Pressrum” och under ”Aktuellt”.
- Publicering på Arkivens dags hemsida.
- Publicering på Öckerö kommuns hemsida.
- Publicering på sociala medier, framförallt Facebook, av samtliga partnerorganisationerna.
- Affischering. Affischerna skapades och inplastades av Föreningsarkivet och sattes upp av hembygdsföreningar. Öckerö bibliotek också skrev ut, lagt upp och distribuerades affischer i deras nätverk.
- Utskick, med handskrivna inbjudan till kommunstyrelsen från Föreningsarkivet och mail till 53 föreningar från Öckerö kommuns föreningsamordnare.
- Informationsspridning inom Hembygdsföreningarnas egna nätverk.

Arkivens dag
TEMA FEST & GLÄDJE
Lördag 10 nov kl 12-16 Öckerö Hembygdsgränd
Utställningar • Livemusik • Föreläsningar • Caféserving
Livebakning av "bagebrö" från kl 10 • Fri entré
12.00 Inviqning, 12.15 Berättarstund, 13.15 Föreläsning: Arkiv - vad är det?
14.00 Livemusik, Quirnföik 15.00 Föreläsning: Bröllop förr och nu
Mer information på: www.foreningsarkivet-svg.se

The poster features several logos at the bottom, including the Öckerö Kommun logo and logos for various local organizations.

Annon på framsidan av Torslanda Tidning, 7 november 2018

Exempel av inbjudan till kommunstyrelsen

5. Besökare

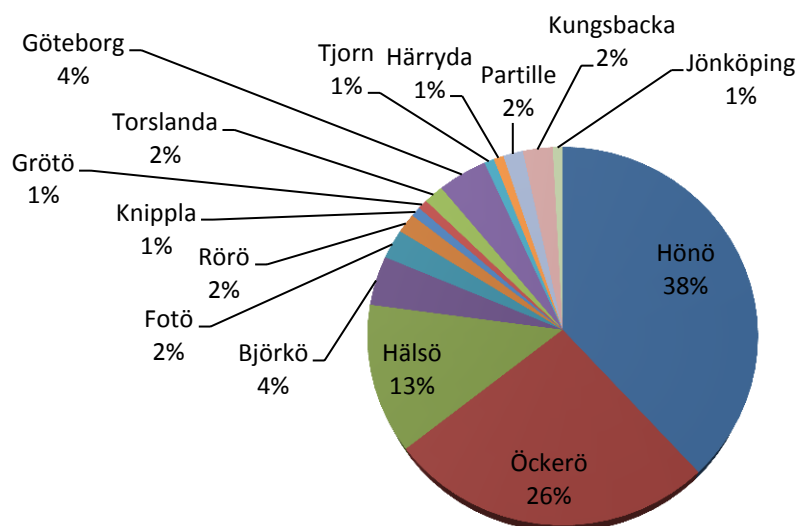

Berättarstunden på Arkivens dag

Evenemanget fick cirka 150 besökare. 120 skrev in sina namn i Föreningsarkivets gästbok, varav 76 var kvinnor och 44 var män.

När det gäller åldersfördelning det uppskattas det att mer än hälften av besökare var över 60 år, men det var ett spektrum av åldrar med några barn och tonåringar som var också med, oftast med äldre familjemedlemmar.

De flesta besökare kom från öarna, framförallt Hönö, Öckerö och Hälsö, med några även från Björkö, Fotö, Rörö, Knippla och Grötö. En diagram om besökares hemort finns nedan.

Hemort av besökare

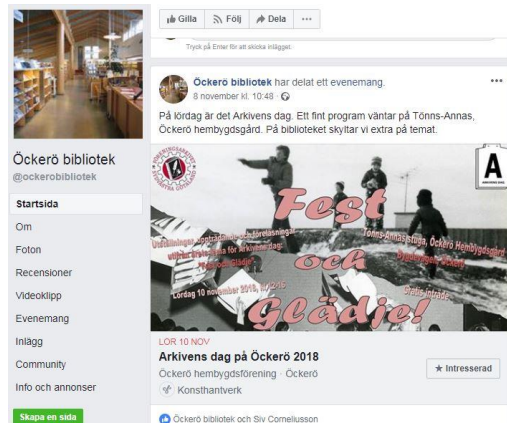
De flesta besökare var nya för Föreningsarkivet, även om nästan alla kändes av hembygdsföreningarna.

6. Utvärdering av aktiviteter

Arkivens dag frågar om vilka aktiviteter som genomförts och hur de mottogs, samt vad fungerade bra respektive dåligt. Föreningsarkivet samlade in synpunkter från hembygdsföreningar, den egna personalen och arbetsgruppen i dess styrelse. Denna del av rapporten är en sammanfattning av deras utvärderingar.

6.1 Marknadsföring

Föreningsarkivet satsade mycket på marknadsföring i jämförelse med tidigare år. Aktiviteter inkluderades tre annonser i lokaltidningar (på första sidan), presmeddelande, affischer, utskick, utlägg på sociala medier och kontakt med kommunens kommunikatör samt bibliotekarie.

Evenemanget på Facebook delades av samtliga partners inklusive Öckerö bibliotek.

Annonser i tidningar fungerade bra, även om några tyckte att de var för små. Affischerna, när de hade mycket text (t.ex. hela programmet), kunde vara svåra att läsa. Det var viktigt att få hjälp från kommunen för marknadsföring och alla hjälpte till, dock det skulle underlätta om det fanns en kontaktperson inom kommunen som hade tid att koordinera marknadsföringen för evenemanget vid sidan av Föreningsarkivet.

6.2 Livebakning

Bagarna var nöjda med dagen. Besökarna som kom in och tittade även köpte bröd. De fick en liten lektion i hur man bakar bröd på gammalt vis.

6.3 Caféservering

Caféserveringen ordnades av Öckerö hembygdsförening. Det var mycket uppskattat av både besökare och utställare. Några skulle ha velat lite längre kaffepaus för att kunna hinna till nästa uppträdande i samlingslokalen. Stugor som användes för kaféserving var väldigt fina och intressanta i sig. Bagebrö utsåldes väldigt snabbt.

Caféserving pågick i Bettis stuga under Arkivens dag.

Om samlingslokalen vore större eller evenemanget vore mycket mindre, skulle vi ha haft serveringen i själva lokalen. Detta var även ursprungliga planen, men det ändrades när vi uppskattad hur mycket utrymme behövdes för utställningarna. Så var det en kompromiss med hänsyn till olika faktorer.

6.4 Öppet hus på hembygdsgården

Hembygdsgården består av flera byggnader: Fyra boningshus, en handelsbod, ladugård, potatiskällare, spruthus, garage, tvättestuga, Tönns-Annas (samlingslokal), Olles-Annas sjapp, hönsgård och sjöbod. Alla hus var inte öppna hela tiden, men husen öppnades för dem som ville komma in och titta, som fungerade bra.

6.5 Utställningar

Öckerö hembygdsförening hade huvuddelen av det man ställde ut i ”kaffestugorna”, där alla kunde se föremålen och föreningen var nöjd med det.

Hönö hembygdsföreningens utställning fick mycket beröm av besökarna som tittade runt, läste, pratade med de utställda och ställde frågor.

Föreningsarkivets utställning var också uppskattad som mycket informativt. Skärmarna behöver dock förnyas för att skapa en mer engagerande display.

Besökare tittar över utställningar.

Överst: en del av Hönö hembygdsföreningens utställning, nederst: en del av Föreningsarkivets utställning.

Jan Utbult fick beröm för sitt invigningstal på Facebook.

6.6 Invigningstal

Jan Utbult, 1:e vice ordförande i kommunstyrelse Öckerö höll invigningstalet. Alla tyckte att han gav en bra inledning för dagen och var ett bra val till invigningstalare. Han gjorde ett mycket gott intryck och var, trevlig, proffsig och väl förberedd.

Karin Olausson, ordförande i Hönö hembygdsförening, fick folk att skratta med ”Berättelser på Ö-mål”

6.7 Berättarstund

Berättarstunden ordnades av Hönö hembygdsförening med två berättare. Britt Ljung Ingvarsson delade minner från uppväxten i Grötö, när hon såg en meteorit slå ner på Buskär. Karin Olausson läste ”kvällshuge” ur Åke Bårmans bok ”Berättelser på Ö-mål”. Responsen var positiv för bådas uppträdande och berättelserna var intressanta.

6.8 Föreläsning: Arkiv – vad är det?

Föreläsningen gjordes av Jonas Andersson, arkivchefen för Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland. Det mottogs väl och öppnade en ny värld för de flesta besökare. Det var särskild intressant för föreningsmänniskor att få veta att även små föreningar har arkiv som har kulturvärde och får bevaras.

Jonas Andersson förklarar vad ett arkiv egentligen är.

6.9 Livemusik

Quinnfölk är tre kvinnor (Lissy Karlsson, Lillian Nilsson och Birgitta Utbult) som spelar fiol, piano, nyckelharpa och gitarr och sjunger visor. De berättade om hur några av dem var involverade i insamlandet av visor under ledning av Studieförbundet Vuxenskolan och Musik i Väst, vilket ledde till att de samlade in visor från alla tio öar. Det var ett enastående inslag. De förklarade även bakgrund till visorna och musiken som de framförde med positiv respons. Valet av låtar var bra och varierat och skapade en festlig stämning.

Quinnfölk framträder på Arkivens dag

6.10 Föreläsning: Bröllop – förr och nu

Föreläsningen gjordes av Monica Nyström, historiker. Det gick otroligt bra, även om hon själv kände sig lite oförberedd då man valde att tidigarelägga hennes programpunkt med ett antal minuter. Hon hoppade för övrigt in sedan den tilltänkte, Dag Edvardsson, inte kunde komma.

Monica Nyström berättar om bröllops historik på öarna.

Föreläsningen var mycket intressant, och besökarna fick lära sig mycket nytt om gamla tiders bröllop och sådant med allt vad det kunde innebära.

6.11 Prislott

Det hölls ett gratislotteri med pris i form av en bok skänkt av Öckerö Hembygdsförening. Det var inträdesbiljetter var lotten. Inträde (och därmed lotter) gratis, men biljetterna gjorde det lättare att kontrollera antal besökare.

Biljetterna numrerades för att kunna användas för prislott.

Det var en kul inslag som blandade nytta med nöje. Öckerö hembygdsföreningen trodde att det kunde ha varit en roligare vinst, men Föreningsarkivet tyckte tvärtom att var en väldigt fin vinst. Boken var ”Bohuslän 1718” (red. Viveka Overland).

7. Feedback om hela programmet

Upplägget var bra med olika inslag. Moderatorn var Kaisa Blank Nordmark, ordförande för Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland. Hon tycktes trevlig, rolig och lätt att lyssna på.

Hönö hembygdsföreningen svarade ”En sån uppslutning hade vi inte väntat oss” och Öckerö hembygdsförening sade: ”Bara positiva kommentarer från både gäster och funktionärer”.

Ett förslag var att lokalen kunde ha varit större så att det fanns plats för fler stolar. Många besökare gick rätt snart för att det inte fanns sittplatser, och många andra fick bara stå. Å andra sidan var det en väldigt mysig och intressant lokal och faran med en större lokal hade varit att den kunde ha upplevts mer ödslig än festlig om besökantalet varit lägre.

Två journalister kom på dagen och skrev artiklar i Torslanda tidning och Lokalbladet, med en hel sida i Lokalbladet (”Sång och ö-mål på Arkivens dag”, sida 3, november – december 2018, nr 10) och en halv sida i Torslanda tidning (”Arkivens dag – Glädje och fest på hembygdsgården”, sida 13, vecka 46, 14 november 2018). Båda artiklar var positiva, men Lokalbladets artikel förklarade inte syftet med Arkivens dag, medan Torslanda tidning använde relevanta fakta från pressmedlandet samt tydliggjorde Föreningsarkivets roll.

Arkivens dag
Glädje och fest på hembygdsgården

Under några års tid har man anordnat arkivens dag den andra lördagen i november. För första gången var de ute på Öckerö hembygdsgård.

ÖCKERÖ Föreningen arrangerade på lördagen den 17 november ett arkivens dag på Öckerö hembygdsgård. Det var ett stort och fint måltid som bjöd på både god mat och en del av 600 år sedan Riksdagens grundande och det är 20 år sedan Folkvetsman Arkivförbundet bildades. Arkivens dag firades i Öckerö hembygdsgård med intressanta föreläsningar och samtal. Föreläsningarna hölls av Jan Ushök, ordförande i Hönö hembygdsgård, och Kaisa Blank Nordmark, ordförande i Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland.

— Det är fantastiskt när man kan behålla sin identitet, säger Jan Ushök. Man ska vara stolt över sin identitet.

Många gästerna från Hönö berättade om hembygdsgårdens historia. Många berättade om Magnus Lagabötes kända spjåk på Öckerö. Han inordnade många lagar. En av dem var år 1271, då behövdes kornen inte bränt av man som hon inte ville ha. Men hon måste ändå gå efter slottets råd. Då kunde hon giftas bort vid 12 års ålder och mannen vid 14 års ålder. Det var viktigt att hon blev värd.

På Öckerö berättade de många historier om vita klänningar och slottet som en lagårdskörs som byggdes under år 1800-talet var färdig den stora trågen. Hade man råd med så klänning blev var mer praktisk. Man kunde använda dem till kyrkan och andra lagårdar. Runt 1900 blev det till. I socknen var det 1908 som man för första gången har varit.

— Bollen kommer från ordet Brodopp då man sprang efter broddarna till fiskodden. Fiskodden hette.

Fakta
Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland har varit aktivt sedan 1938 och blev en officiell institution 1971. Heltida tidigare Föreningsarkivet i Mölndal, Uppågsbygdens arkiv, Öckerö, Århus, Hälaryd, Mölndal, Parfilla, Kungälv och Öckerö arbetar. Inom ramen för sin verksamhet har de även arbetat med arkivmaterial från Öckerö Sörgård. De har även arbetat med arkivmaterial från Öckerö Sörgård. De har även arbetat med arkivmaterial från Öckerö Sörgård. De har även arbetat med arkivmaterial från Öckerö Sörgård.

Sång och ö-mål på Arkivens dag

Kaisa Blank Nordmark, ordförande i Hönö hembygdsgård, läste upp på Ö-mål på lördagen den 17 november. Bilden är tagen av Jan Ushök.

Jan Ushök, (KD) inledde Arkivens dag, som är ett förslag till Öckerö hembygdsgård, med att ta till sina äpple rätter i Öckerö Sörgård.

— Det var min farfars farfars farfar som var på Öckerö Sörgård från Björkö eller möjligen från Kalvåsked, informerar Jan.

Bunkar som ligger mellan Gröns och Yngsta, när hon var liten.

— Den var som ett glödsande krog som slog ner och delade sig i två olika rötter en stor, minns Britt att farmor berättade med stor intresse. Så ligger hon till med glömska i ögat.

— Jag kommer inte att berätta var den exakta stenen ligger nägonstans på Buskåre, det får ni bliken som ni samlat. Ni erfarit nämna Lokalbladet skrivna att inte alla oden rikliga föreläsningar, säger Karin, jag skulle vilja översträta det med lite grann.

Hon säger att hon minns är röstat på bakborden.

— Det fick vi alltid göra i skolan av bakdagen, berättar hon. Farmor skötte alltid bakdet i ugnen, det var hennes önska när

Artiklar om Arkivens dag på Öckerö 2018 i lokalpressen, Torslanda tidning till vänster och Lokalbladet till höger.

8. Arkivens dag – synpunkter och önskemål

Arkivens dag verkar fortfarande obskyr för många. Dess hemsida fungerade väl. Arkivens dags klistermärke uppskattades av barn, godis uppskattades av alla ålder och ballongerna användes på dagen.

Föreningsarkivet använde även Arkivens dags logga i anslutning till marknadsföringsmaterialiet (affischer, annonser). Ett önskemål vore om det fanns nedladdningsbara färgade loggor för Arkivens dag på webbsidan, och kanske anpassbara mall för affischer, samt fria bilder som anknytning till temat som får användas för att skapa egna affischer.

Samverkan med hembygdsföreningar och kommunen var en förutsättning och var nyckeln till succén för Arkivens dag 2018 på Öckerö.